

FIGYELMEZTETÉS

a

MISKOLCZI TAKARÉKPÉNZTÁR'

jótékonyására.

írta

Szemere Bertalan.

A nép' számára kiadja a Takarékpénztár.

1847.

FIGYELMEZTETÉS

6

MISKOLCZI TAKARÉKPÉNTÉR

Jóváhagyott.

1813

szemere Bertalan

Miskolczon, nyomt. Tóth Lajos betűvel.

A nép, számára kiadja a Takarékpénztár.

1813

A te ifjúságodban ha semmit nem takarítottál
meg, miképen találod azt meg a te vénségedben.

Sirák. XXV: 5.

Alig van a föld' hátán édes Magyar hazánknál Istentől jobban megáldott ország, és még is mindenütt szükséggel és szegénységgel találkozunk határai között, kivált pedig azon alsóbb néposztálynál, mely *földmivelésből, napszámból* és tiszti kisebb vagy *cselédi bérből* él. A mezei földmivelőt csak egy szerencsétlenség, például szük termés vagy marha-dög érje, már mindjárt a végromlás' szélére jutott, — hogy magán segítsen, kénytelen házat, vagy földét, vagy szőlőjét, vagy zöld vetését, vagy marháit vesztegetett áron eladni, avagy uzsorásoktól igazságtalan nagy kamatra venni föl pénzt. A munkás napszámos csak néhány hétig betegeskedjék dolog időben, vagy a cseléd essék ki szolgálatából bár mi rövid időre, — hogy éhen meg ne haljon, kénytelen a' házat eladni feje s övéinek feje felől, vagy butorait és ruháit, mikkel testét fedezte. Valóban szomoru képe ez földmivelőink, napszámosaink és cselédeink' árva helyzetének!

És vajjon mi oka e keserves állapotnak? Legfőbb oka az, hogy nálunk az emberek nem eléggé szorgalmasok, de *még kevésbé előrelátók és takarékosak*. Annak pedig, hogy nem eléggé gazdálkodók és takarékosak, egyik oka az, mivel az életben ez oly igen szükséges nemes tulajdonnak, t. i. a takarékoságnak ébresztésére bölcs intézetek hiányoztak. A megtakarításra kedvet a nép nem érzett, mert a' szegény ember egyszerre csak keveset, talán egypár forintot takaríthat meg, és kiadhatta azt mindig biztosan? Nem volte rá elég példa, hogy mivel az együgyű földmivelő, vagy cseléd a törvényeket nem értette, vagy talán az írást sem ismerte, megcsalták, s pénze vagy oda veszett, vagy csak hosszas fáradság és sok költség után juthatott hozzá. Inkább tehát ládájában őrizte apró szerzeménykáját a becsületes földmives, napszámos vagy cseléd, ambár az kárával esett, mert a heverő pénz nem gyümölcsözik. De azért is vonakodott eddig azt kamatra kiadni, mivel a szegény embernek a maga kevés takaréka minden Isten ad-

ta áldott nap szüksége lehet; úgy de hol van olyan egyes ember ki azon föltétel alatt vegyen fel pénzt, még pedig bár mely kis összeget, hogy azt, bár mikor kívántatik, *minden nap kész, és pedig kamatostúl kész visszafizetni?* Láttuk példáit annak is, hogy régi tiszték és cselédek esztendőkön vagy hónapokon keresztül nem szedték ki béreiket, hagyván azokat a gazda kezében többre és többre szaporodni, és némely szívtelen gazda vagy eltagadja a megszolgált bért, vagy igazságtalan ráfogásokkal megcsonkítja. Nem esoda tehát, ha efféle példák a népben a *takarékosság* és mi ezzel együtt jár, a *mértékletesség* kedvét előlik, és sem hogy keresményétől más fossza meg, inkább maga pazarolja el.

De ha menthető is e körülményekben az ilyen gondatlan vesztegetés, előre nem gondoskodó életmód, mit fogtok csinálni, mint fogtok segíteni magatokon, ha a szükség, a betegség' súlyos napjai megérkeznek? A mult szenvedések ellen már nincs segedelem, de a jövőben lehető csapások' ellenében, titeket ti földmivelők, napszámosak és cselédek, sőt *általában mind azokat kik munka és bér után éltek*, ime figyelmeztetünk a *Takarékpénztár*' gyönyörű és jótékony intézetére, mely olyan jó és hasznos a népre nézve, mint Istennek nyári esője, a mely pénz itt megfordul azon áldás van, mert azt a szorgalom szerezte, és a mértékletesség takarította meg.

Ha azt kérdenék fölünk, hogy a *Takarékpénztárnak* egy becsületes, előre gondoskodó, józan életű ember miképen s hányféle képen veheti hasznát, két gazda-ember' esetét rajzolnók le, kik mindketten Miskolcz' vidékén laknak. Azóta történt ez, mióta Miskolczon a Takarékpénztár fennáll. Csak keresztneveiket írjuk ki, hogy minden rá ne ismerjen, mivel az egyik már bánja és szégyenli tettét. Egyiket Istvánnak, másikat Baláznak hívják. Istvánnak a helybeli pap, egy okos és jó szívű férfi, megmagyarázta a takarékpénztár' hasznait, s tanácsa szívében mint mag a jó földben megfoganzott; ellenben Balázs, mivel bíró már háromszor volt, okosabbnak tartotta magát másoknál, gyanakodó természetű is volt, s így nem leheté fejből kiverni, hogy ezen intézetbe a szegény ember' pénzt csak beédesgetik, azután ott vesz. Sőt még másokat is elbolondított. De ime csak egy esztendő óta áll fenn a Takarékpénztár, s a mint egy részről István' okos hite megjutalmazta-

tott, úgy más részről bezzeg keservesen megadta árát Balázs annak, hogy az okosok' tanácsát elbizakodott szívvel megvetette.

Halljuk tehát hogy jártak ők! —

István és Balázs 1845-ik évben, Husvétkor, adósak voltak százszáz ezüst forinttal. E pénzt gazdasági termékeikből kellett kicsinálniok. Láttuk a szerződést, miszerint ha 1846-ban, Mártius 1-én nem fizetnek, perrel és bírói végrehajtással fog rajtuk az adósság megvétetni. Tudni kell még azt is, hogy István és Balázs osztatlan testvérek voltak, kik a gazdálkodást közösen folytatták ugyan, de külön telken lakván, a jövedelmen is mindjárt osztottak. E szerint ők az életet vagy marhát mindig együtt vitték a vásárra, azonban mihelyt eladták, árát tüstint felezték.

Az első eladásbul jutott husz husz forint. István egyenesen ment a Takarékpénztárba, s ott kamatra adta; — Balázs haza vitt 18-at, 2-töt nem tudni hogy, utközben elvesztett.

A második eladásból jutott ötven ötven forint. István egyenesen ment a Takarékpénztárba, s ott kamatra adta; — Balázs haza vitt 45-öt de ötöt, örömeben a jó vásár miatt, elköltött, ivásba elegendvén. István is alkalmasint bele vegyült volna, de már nem volt kezénél a pénz, ez mentette meg.

A harmadik eladásbul csak két két forint jutott. István egyenesen ment a Takarékpénztárba, s ott e csekélységet is kamatra adta; — Balázs, haragjában a rossz vásár miatt, úgy is oly csekélység, elköltötte, — pedig Balázs különben nem volt pazarló.

A negyedik eladásbul jutott egynek 60 fr. István egyenesen ment a Takarékpénztárba, s ott kamatra adta; — Balázs mind haza vitte a magaét, hanem otthon elloptak tőle 19 forintot.

E szerint jutott egynek 132 e. f., s ez összeg István részére, az eladás' napjától fogva már mintegy negyed év óta kamatozott is; míg ellenben Balázsnak csak 100 e. forintja volt meg, és az is otthon kamatozatlanul hevert. Ezen felül az István' pénze, a megyeháznál, nagy vasládában őriztetett, az ajtó előtt hajdú áll őrt; ellenben Balázsé otthon faszekrényben volt,

mely megéghet ha a ház meggyul, és vagy idegen tolvaj, vagy a mi veszedelmesb házi tolvaj el is lophatja.

Balázst az bántotta leginkább, hogy István' pénze folyvást kamatozik, az övé ellenben biztos helyen sincs, s haszontalanul is hever. Minthogy tehát még két hónap volt hátra Mártiusig, s néhanéha beszélgetés közben István szemére lobbantotta hogy az ő pénze szép hasznot hajt, elhatározta magában szinte kiadni kamatra, de nem a Takarékpénztárba. Kínálta fünek fának, azonban ily *rövid időre* senkinek nem kellett, míg nem végre egy kovács kivette.

Történt az alatt, hogy valami apai tartozás iránt, mely húsz e. forintra ment, megidéztek őket véletlenül. István, hogy a perköltségtől megkímélje magát, bement Miskolcra, s a Takarékpénztárból kivévén 10 e. forintot, illetőségét lefizette, ellenben Balázs hiában kérvén vissza a kovácstól 10 ftot, kénytelen volt több juhot olcsón elpredálni, csakhogy a pénzt kicinálhassa. — Később a faluban két kertecskét bocsátottak áruba, egyik az István' másik a Balázs' telkének végében esett; István még az nap kihozván 22 e. forintot a Takarékpénztárból, megvette egyiket, Balásznak volt ugyan 100 ftja, de ki volt adva két hónapra, 5 juhait már nem akarván vesztegetve eladni, egyéb eladni való pedig nem lévén, szomoruan nézte mint vette meg más azon kertet, mely házát egészen megszépítette s melynek ő hasznát vette volna.

Midőn végre Mártius' 1-je elérkezett, István bement a Takarékpénztárba, s még ben lévő 100 e. forintját *minden kamatosúl tüstint kikapván*, azzal hitelezőjét kielégítette, — volt tehát juha is, — kerte is, — kamat pénzze is, öt hónapra eső, — adósságát pedig letisztázta, és e hoszu idő alatt sem nem rettegett hogy pénze elvesz vagy ellopatik, sem ügyvéd és bíró után nem kellett futkosnia, hanem azon idejét egyéb hasznos foglalatosságban tölté, egészen csendés és vidám lélekkel. — Ellenben Balásznak juha megfogyott, — kertet nem vett, — 32 forintja, mit részint elvittek részint elivott, tőkéstül oda van, — a megmaradt 100 forinttul kamatot *csak* két hónap után kaphat, míg István öt hónapért huz, és adósságát sem tisztázta le. Hogy hogy? Ugy hogy a kovács a kirendelt határnapra nem fizetett, s míg Balázs hétről hétre futkosott szolgabíróhoz s alispánhoz, addig más

oldalról őt a 100 forintért pörbe idézték, s elmarasztatván a kötbérben (vinculum) is, 126 ezüst forint adósságában marháit mind elárverezték, melyeket ő 250 e. forintért sem adott volna. Csak később tudott ő a kovácson 80 e. forintot megvétenni, minthogy vagyonaibul több ki nem telt. És mennyi idő mulasztott el hiában, és mennyi rettegést és aggodalmat kiállott, — hát ha még István nemeslelkűleg utóbb meg nem segítette volna! De István nemcsak takarékos, hanem jótévő ember is, mert csak annak van módjában lenni jótévőnek, ki takarékos.

De azóta nincs ember, ki a Takarékpénztárak' alkotóit Balázs gazdánál buzgóbban áldaná. Isten szentelje őt meg mindenha! És így fogja ez intézetet áldani minden, ki fáradságot vesz azt értelmesen megmagyaráztatni magának. Akkor fogja átlátni kivált a kevésb vagyónú ember, életének viszontagságos folyamában mi sok hasznát veheti ennek.

Példának okáért:

Mihelyt a földmivelő, napszámos vagy cseléd, *avagy bár ki* kevés pénzeckét összetakarított, ha az csak *egy* ezüst forintka is, tüstint beadhatja a Takarékpénztárba, és attól kamatot is huz. A betevőnek nyugtatóul kis könyvet adnak, melybe a betétel föl van írva. S valahányszor valamit az ember megtakarított azt mindig beteheti, mely azonban *egy* e. forintnál kevesb nem lehet, s az új betétel mindig szinte beiratik a kis könyvbe. De mi fő jó ez intézetben a szegény emberre nézve? az, hogy a mint minden nap beteheti szerzelékét, azt a szerint a mint szüksége kívánja, naponkint ki is veheti, sőt kivetheti részenkint is, mihelyt kis könyvét előmutatja. Betetem; például, tennap 20 forintot, ma azonban gyermekem megbetegszik, költség kell, tehát kivesszek 10 forintot, holnap valami jutányos vásárlást tehetek, kivesszem mind. Ha kamatozni egyes embernek adtam volna, az bezzeg a háttárnap előtt nem tartoznék visszafizetni egy fillért sem.

Továbbá:

Ha valaki Miskolczra életet, takarmányt, fát, apró marhát, borjut, gyümölcsöt vagy egyebet visz, s a pénzre nincs rögtön szüksége, közel van a Várnegyeház, abban van a Takarékpénztár, tehát addig míg rászorulna, ott kamatra beadja. Miért ne adná? Hiszen mihelyt szüksége lesz reá, tüstint,

nyomban kiveheti. Valóban, kimondhatatlan haszon ez a szegény emberre nézve, ki soha nem tudhatja mikor szorulhat meg! Pénzecskejét sem el nem lophatják, ör áll a vas ajtó előtt, sem másképen nem veszhet el, mert a tekintetes Vármegye' felvigyázása alatt van, s biztosítékul némely jó lelkű urak *harmincz ezer ezüst forintot* raktak össze. Ki ide adja kamatra pénzét, az csendesen alhatik, nincs sem ügyvédre sem bíróra szüksége, pénzét per nélkül s akármikor fölveheti.

Továbbá:

Ha nincs a betett pénzre szükségem, ott hagyhatom bizvást a Takarékpénztárban, mindig kamatozik. És ha fél évig nem vettem ki a kamatot, a kamat is tökévé válván, ekképen a kamattól is huzom a kamatot. Ellenben a ki egyesembernek kölcsönzi ki pénzét, e jótéteményben sem részesül, mert egyesember a kamatnak kamatját nem tartozik fizetni.

Továbbá:

Ha a mezei gazdák, mesteremberek, jegyzők, iskolamesterek, mesterlegények, kisebb bérü tiszték, napszámosok, s mindenféle cselédek, kik csak apródonkint tehetnek szert afféle meglakarított csekély pénzeckére, ezt kamatoztatni, gyümölcsöztetni akarják, máskép biztosan és körülményeikhez képest czélszerűen nem eszközölhetik mintha a Takarékpénztárba adják. Mert csekély összeget ki vesz föl? S kérdés, nem vesze el? De ha kiadható is, s ha el nem vesz is, vajjon fölvehetie minden órában, mint a Takarékpénztárból? Bizonyosan nem. Pedig a szegény, a szűk erszényü ember vagy ki nem adhatja néhány forintkáját, vagy csak úgy adhatja ki, hogy mely órában a szükség beköszönt, s az véletlenül köszönt be, ugyan abban pénzéhez is nyulhasson. — De még azért is jó a Takarékpénztár, mivel biztosítja az embert ön maga ellen; ha körültünk van a pénz, könnyen elvesztegetjük, de ha beadtuk, nem levén nálunk nem költjük el oly könnyelműen, sem italra sem más hiábanvalóságokra.

Itten két igaz történetet nem hallgathatunk el. Miskolczon történt mindenik.

A felföldrül tavaly egy becsületes szüléktül származott német szobaleányzó jött e városba szolgálni. Azt hitte a jó leány hogy itt majd

többet érdemelhet mint szülőföldén, mert az alföldet áldottabb helynek tartják a felföldiek. Oda fel már el is volt jegyezve, de csak 15 talléra levén, még azt akarta 20-ra kipótolni, s főkép azért jött le szolgálni. Azonban bár mint őrizgette 15 tallérkáját a jó leányzó, egy elszökött cselédtársának sikerült be-
lőle hármát ellopni. Ekkor ő megijedvén urának adta ált a többit kamatra, — de lelketlen gazdája sok ideig még írást sem adott neki, s midőn szolgál-
bíró eleibe került a panasz, az különféle álnok ráfogásokkal terhelvén őt, előbb elbocsátotta házából, s ekkor kénytelen volt ugyan adni írást magáról, de mit ért? csőd alá kerülvén a megbukott házi úr, a szerencsétlen leányzó-
nak alkalmasint oda vezett egész becsületes keresménye. Most ismét szolgál szegény, s azóta minden forintját behozza a Takarékpénztárba, — de egy pár esztendő bele telik, míg 20 tallért gyűjt és míg jegyesével összekelhet.

A másik történet egy mesterlegénnyel. Józsefnek hívják. Őt jó anyá-
val áldá meg Isten, mert bár szegény volt maga, fiját mesterségre küldé s fizetvén érette a maga szegénységéből, 3 év alatt felszabadult. De nem is költött rosz gyermekre, mert Józsefből szorgalmas, józan, takarékos, engedelmes ifju lett. S József már legény volt midőn anyjának háza leégvén, azt csak olyan adósságból építhette fel, hogy ha egy év múlva nem fizeti le, háza elfoglaltatik. József feltette magában hogy éjjel nappal dolgozik anyja' adósságának lerovására s így hálálja meg mit az érette tett anyai szeretetében. József, a mint látnivaló, vallásos ifju volt, ő szerette és tisztelte anyját, és szívében élt a hálás érzelem. S minthogy gazdája is valamennyi legényei kö-
zött legjobban kedvelte, ez a vásárokon szívesen eladogatta mind a mit ő éjje-
lenkint a maga hasznára megkésztetett. Egy hoszú esztendő után végre csak néhány forint hiányzott a száz forintból, s József örült és méltán örült hogy öreg anyját tisztességes hajlékában megtarthatja. Mestere ugyan mondogatta neki, hogy a mit keres mindig tevégesse be a Takarékpénztárba, s azóta a huzandott kamattal együtt már meg volna mind a 100 forint, de József kissé fukar, bizodalmatlan volt, azt hitte, csak úgy van pénze jó helyen ha ma-
gánál tartja, azt hitte a ki dolgozik az már mindent teljesített. Történik azon-
ban hogy József, a különben józan életű József, egy multságba vetődik, s ott a költésbe annyira belevegyül, a roszlelkű pajtások annyira megcsalják az

ilyenekben járatlant, hogy a 90 forintbul alig maradt néhány huszasa. Néhány nap mulva a házikót elvették jó anyjától. József sírt, kezeit tördelte, mert a jó fiu volt, de anyjának azért csak nem lett többé háza. Ekkor mondta neki mestere amaz arany szavakat: *József fiam! keresni mesterség, de a keresményt jól megőrizni és okosan gyümölcsöztetni, még nagyobb mesterség. Pénzedet vidd a Takarékpénztárba, az ott kamatozik is, biztos helyen is van, mind idegen tolvajok, mind saját gyarlóságunk ellen!* Nem de ez bölcs beszéd volt? Igen, s az a ki ezt tanácslá, egy a legértelmesebb s belátóbb emberek közül az egész népes városban, — mint a sz. írás parancsolja, megpróbál mindent, s a mi jó azt követi.

Továbbá a Takarékpénztár' jótékony hasznai közé tartozik: ha valaki árvák' gyámja, vagy olyan pénz van nála letéve miről felelni köteles, legbiztosabb ösvényt választ ha a Takarékpénztárba adja be, hol az biztosan és *folyvást kamatozva* kezeltetik. Pedig a megye' sok községeiben vannak ilyen árvapénzek, melyekről a *gyámok* és az *előljárók* felelni tartozván, okosan tennék ha ide mint legbiztosabb helyre adnák be, s annyival inkább, mivel a községi előljárók a törvényeket jól nem tudván, az ilyen pénzek' kezelésében könnyen megbotolhatnak, úgy hogy a botlást gyermekeik is sirva fogják emlegetni. Az özvegy asszonyok is figyelmeztetnek a pénz' biztos kiadásának e módjára, mint a kik legkönnyebben lesznek a csaló emberek' áldozatává.

Továbbá:

Ha az előre gondoskodó szüle szeretett gyermekeinek, vagy egy jóltevő a maga rokonainak avagy másoknak sorsát és jóllétét biztosítani akarja, kevesebb vagy több forintot a Takarékpénztárba bead, s a kamat mindig a tőkéhez csatolatván sok esztendőkön keresztül, midőn a gyermek felnő, szép összegecskét talál magának. Öreg vagy beteg napjaikra ekképen szaporíthatják a szolgák és cselédek és mások is meglehetősségre azon félretevegetett pénzecskeket, melyet apródonkint megtakarítgatván, a Takarékpénztárba adogatnak be. Ez intézet nem nyerekedni akar más ember' pénzén, ez nem válalt magára más köteleességet, mint híven sáfárkodni a mások által becsületére és szent hitelére bízott pénzzel.

De a Takarékpénztár nem csak vesz ált pénzt, hanem ad is ki, kisebb és nagyobb összegeket, s nem csak fekvő ingatlan javakra, hanem zálogul adott más drágaságokra is, azon szabályok' föltétele alatt, melyek a Helytartó Tanács és vármegye által helyben hagyott alapszabályaiban megírva találtnak. És lehető, miképen nem sokára elkövetkezik ama szerencsés idő is, melyben a Takarékpénztár roppant pénzüsszeggel rendelkezhetvén, eszköz és segedelem leendhet az *urbéri örök megváltásban*, midőn az urbéri adózás alatt lévő föld, bírja azt akár nemes, akár nemtelen, *szabad földde lesz*, ugy a földes ur mint a jobbágy s az egész édes hazának közjávára.

E szerint előadván röviden a Takarékpénztár' hasznait, azaz hasznainak s jótékonyágának csak azon oldalát, mely a szegényebb sorsuakat különösen érdeklí, kik a szükségétől egyedül a takarékosság által szabadulhatnak meg, ime *figyelmeztetünk titeket földmivelők, napszámosok, cselédek, és általában mind azokat kik munka és bér után éltek*, hogy a Miskolczi Takarékpénztár, 1845-ik esztendő' Május 1-ső napjátul óta azért áll nyitva főképen, hogy a becsületes munkás ember takarékanak, 1-től akárhány ezer ezüst forintig, legyen az biztos lerakó helye, hol a lerakott pénz folyvást kamatozik, sőt még a kamat is kamatozik; hol azt az intézet akármeddig megtartja, ellenben a betevő akármely szempillantásban, kamataival együtt, sőt részenkint is felveheti. A kinek nincs több pénze mint szüksége, és így mindennap előállhat az eset hogy megtakarított pénzecskéjéhez kell nyulni; — a kinek háza nem boltozott, és így pénzecskéje beéghet, a kinek nincs biztos helye hol szerzelék filléreit biztosan tarthassa; — a ki a csaló adósok' veszélyeinek nem akarja magát kitenni; — a ki a törvényt nem értvén jól, saját tudatlanságának avagy rossz tanácsadók' és hamislelkü ügyvédek' álnokságának áldozat nem akar lenni; pénzt legbiztosabban a Takarékpénztárba teheti, hol az jó lelkü *előkelő és gazdag férfiak' kezelése alatt* folyvást gyümölcsözik, semmi gondot nem okozván a betevőnek azon kívül hogy beteszi, *és a mikor eszébe jut*, kiveszi.

Figyelmeztetünk általában minden emberbarátokat, különösen azokat kik állásaiknál fogva a' néppel érintkezésben vannak, s azt a mi jó és hasznos, vele megkedveltetni tudják is, akarják is. Figyelmeztetjük a földes-ura-

kat, és legkülönösebben a' tisztviselőket, s a papokat, mint a kiknek kötelessége a népet boldogítani, hogy a Takarékpénztárnak, e jótékony intézetnek ismeretét terjeszszék, a tisztviselők körlevelek, biztatások, tanácsadások által, a tisztelendő egyháziak pedig magány és papi oktatásaik' tárgyaul választván, s buzdítván az embereket, azok magok hasznáért, a betételekre. Kiszámíthatlanok ez intézetnek hasznai ugy a népre, mint a nemzetre s az összes hazára nézve. A' szorgalom hiában szerez, ha a takarékoság nem őrzi meg. Ki a bő időben nem takarítgat, azt minden csapás könnyen koldus botra juttatja, pedig a szegénység kutforrása sok bűnnek. A ki megkezdte a takarítást, az azt folytatni is fogja, ha kikölsönzésére biztos helyet ismer. És természetes, hogy a ki megtakarít, csak annak van, s a kinek van, csak az fizethet földesurának, papjának, és a közhazának. A takarékoság' eszméje egy a rendével; ha a takarékos emberek' számát szaporítjuk, a rend öregbedik, kevesb lesz a' bűn, ritkább a per, a nép gazdagabb, azért a szülék képesek lesznek jobban neveltethetni gyermekeiket, s a nevelés szelidíti az erkölcsöket. Ekkor fog elkezödni az arany kor, melly még nem mult el, hanem csak eljövendő!.. De más részről a Takarékpénztár hasonló a tengerhez; mint ez összegyűjti magába a vizeket, ugy az a tőkepenzeket, s így csak ekképen lehetséges nagyobb kikölsönzések által elésegíteni a mezei gazdaságnak, iparnak, kereskedésnek mind azon ágait, melyek hervadozni kezdtek, nyujtván segédelmet a megszorult földmivelőnek, a gyárnoknak, kereskedőnek közhasznu vállalatiban.... Nem akarunk hoszan értekezni róla, elég legyen jótékony-ságának bizonyosságaul azt kimondani: hogy Európában összesen ezerszázhatvan Takarékpénztár áll fen, melyekbe négyszázkilenczvenöt millio ezüst forint van betéve, melynek csak évenkinti kamatja 20 millio forint. És ez a föld' legnagyobb kincse nem az által hogy sok, hanem az által hogy e sok kincs, a rendnek és becstületes takarékoságnak eredménye.

MISKOLCZI TAKARÉKPÉNZTÁR

ALAPSZABÁLYAINAK

KIVONATJA.

E Takarékpénztár, melynek megalapítására több lelkes honfiak, részvények útján, 30,000 ezüst forintot raktak össze, mult 1845-ik év' Május 1-ső napján nyitattott meg.

Áll pedig ez intézet a Tekintetes vármegye' pártfogása alatt.

A hivatal van a megyeháznál, földszint, épen hol az ör áll. Czime az ajtó fölébe van függesztve.

Egy év s nyólcz hónap alatt, azaz, 1845-ik Május' 1-től fogva 1846-ik év December' 31-ig, a takarékpénztár kezelésén megfordult nyólcz-száztizenhatezerszázhuszonkét forint huszonnégyszázkr. ezüstben, mely mennyiség ily egyszerűen számilag kimondva is bizonyosága annak, hogy ez intézet hasznos és valódi szükségét pótol ki a közéletben.

A' leglényegesebket az alapszabályokból ide kiírjuk.

Kormányzás.

1. Az intézetet a részvényesek igazgatják, közgyűléseikben, melyek évenként kétszer tartatnak, Februáriusban és Augustusban. Kinek hány

részvénye van, 100 flos, annyi szavazata van; tiznél többet azonban senki nem bírhat, bár mennyi részvénye legyen.

Kibocsátatott 300 részvény, tehát az alaptőke 30,000 ezüst forint.

2. Közgyűlésben választatik az elnök és jegyző, mindenik 3 évre; és választatnak választmányi tagok 24-en, ezek évenként. Mind ezek csak a részvényesek közül választathatnak.

3. A választmány legalább minden két hétben tart ülést, hol határozatnak a teendők, különösen a kikölcsönzések iránt. Midőn kikölcsönzésről van szó, 9 tagnak $\frac{2}{3}$ -da határoz, s titkosan szavaznak.

4. Van az intézetnek pénztárnoka és ellenőre, kik mind ketten fizetést huznak, biztosítékul ketten 1,200 ezüst forintot tartozván kimutatni.

5. A hivatal hetenkint 3 nap, t. i. hétfőn, szerdán s pénteken délelőtt 8—12-ig, és délután 3—4-ig van nyitva a betevők, vagy kikölcsönzők' vagy általában a tudakozódók' számára. Jelen van a választmány' soros egyik tagja, ki biztosnak neveztetik, és a pénztárnok és ellenőr, s ezek *együtt* munkálkodnak, tehát a munkálkodásban teljes biztosság van.

6. A kész pénz, mint szinte a kötelezvények és oklevelek hármazár alatt őriztetnek, melyek közül egy az elnöknel, másik a választmány' soros tagjánál, harmadik a pénztárnoknál van.

B e t é t e l e k.

1. Betehetni a takarékpénztárba 1 forinttul kezdve ezerig, sőt több ezerig is, bizonyos feltételek alatt.

2. Minden betett tőkétül, száztuli öt kamat fizettetik. Tehát nem hat, igen de a kamatoknak is jár kamata fél év múlva, és a benlevő pénz részenként is kiszedethetik.

3. A kamatok egész hónapra számíttatnak, azaz, ki például Január' 30-án teszi be pénzét, a kamat Februar' 1-sőjétől kezdve jár.

4. Ki valamely összeget betesz, arrul könyvecskét kap, mely nyugtatványul szolgál, melyért egy pár krajczárt kell fizetni, sőt ha a betétel 20 p. forintnál kevesebb, e díj sem fizettetik, a könyv ingyen adatik, mi-

nek czélja a szegényebbek' betételét elésegíteni. Ki e könyvecskét elémutatja, a Takarékpénztár annak fizeti ki a beleírt összeget, kivévén ha a betevő ki-
kötné, hogy az csak neki személyesen fizetessék ki.

5. Ki betett pénzét egészen, vagy egy részét kiveszi, az ugyan csak azon könyvecskébe jegyeztetik be, mely az illetők által is aláíratik nagyobb hitelesség végett.

6. A betételek' visszavételére következő szabályozás állapított meg; ki lehet venni:

1— 50 ezüst forintot minden felmondás nélkül;

51— 100 ezüst forintot, félhónapi,

101— 500 ezüst ftot, egy hónapi,

501—1000 ezüst ftot, két hónapi felmondás után.

Kikölcsönzések.

1. Kiadja pénzét a takarékpénztár száztuli *hat* kamatra, ha az adós magát az intézet által választandó bíróság' rövid eljárása alá veti; ha a kötetzevényt saját költségén s első helyen bejegyezteti, — kivéve ha bár nem első helyen jegyeztetik be, de az összes tartozás a fekvő vagyon' értékének $\frac{1}{3}$ dát felül nem haladja; vagy ha házáat biztosításul valósággal általadja az intézetnek.

Sőt 400 e. forintot bejegyzés nélkül is kölcsönöz, ha hitele van a kérőnek, s még egy jótállót szerez; ha pedig két jótállót szerez, 1,000 e. forintot is kölcsönöz.

2. Ki *fekvő* vagyonra kér, tartozik az alapszabályok 14-ik §-ban körülírt föltételeknek eleget tenni a vagyon' tulajdoniságára, értékére s pórtüli mentességére nézve.

3. Ki *polgári* birtokra kér, arra nézve a biztosító föltételek ugyan azon §-ban foglaltatnak.

4. Nagyobb községek is kaphatnak kölcsönt, ha oly községi vagyon birtokában vannak, melyeken semmi vagy csekély teher fekszik.

5. Felmondhatja az intézet pénzét három hónapra, ha az nem több

2,000 e. forintnál, ha több, s bár mennyi, a felmondásnak hat hónappal kell előbb történni.

6. Egyezhetik a kivevő az intézettel akkint is, hogy a visszafizetést részenként teszi. —

7. Ad az intézet ingó javakra is, t. i. Státus és Eszterházy kötelezvénnyekre, továbbá magány biztos kötelezvénnyekre, azoknak $\frac{3}{4}$ -dájig; továbbá romlásnak kitéve nem levő árukra és termékekre, folyó értéköknek feléig; továbbá aranyra, ezüstre, belső értékök $\frac{3}{4}$ -déig.

Ingó javakra azonban csak 3 hónapra adatik az előlegezés; ha sem az előlegezés le nem tétetett, sem halasztás a visszafizetés iránt nem kéretett, azon esetben a zálog eladatik, a fölösleg a tulajdonosnak visszaszolgáltatván.

8. Az intézet foglalkozik *leszámítolási* ügyekkel is, ha a váltó 100—2000 e. forintnál sem kisebb sem nagyobb, és ha a 19-ik § föltételeinek megfelel.

9. Midőn hitelezésért többen folyamodnak, azé az elsőség, kinél nagyobb a biztosíték; egyenlő levén a' biztosíték, azé a ki előbb folyamodott.

